Opmerkingen Begroting 2026

9 oktober 2025

Vooraf

Het budgetrecht ligt primair bij de gemeenteraad. Om deze taak naar behoren en adequaat te kunnen uitvoeren behoren de raadsleden te beschikken over duidelijke en herleidbare meerjarige cijfers (per onderdeel). Met name de (tussentijdse) wijziging van de kosten van de beleidsmedewerkers (lees overhead) naar het programma *Bestuur en samenleving* (vanaf 2024) levert een extra complicatie op. Vanaf dat moment is geen één op één relatie meer te leggen met de cijfermatige cijfers per programma en het (verplichte) totaaloverzicht conform BBV-voorschriften (met o.a. verloop van Bijdrage uit Gemeentefonds, inkomsten uit heffingen & dividenden en de jaarlijkse overheadkosten).

Advies: Nogmaals benadrukken dat deze toerekening van kosten van belang is om de ontwikkeling van de kostenomvang nader te kunnen beoordelen (en eventueel goedkeuring aan te verlenen).

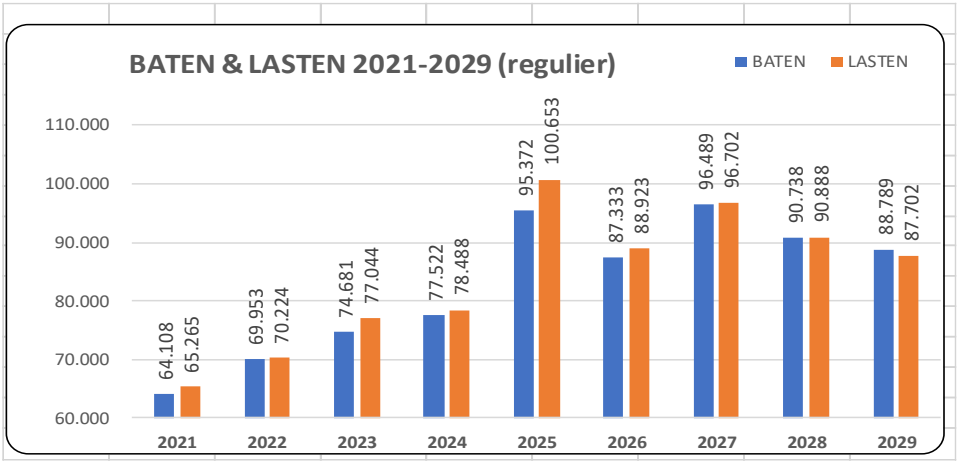
Inleiding

In deze korte notitie wil ik graag een tweetal opmerkingen plaatsen:

1. Verschillen Begroting 2026 t.o.v. Jaarrekening 2024
2. Resultaat programma *Inclusieve samenleving*

Ad 1. **Verschillen Begroting 2026 t.o.v. Jaarrekening 2024**

In Bijlage 1 zijn de baten en lasten voor de jaren 2021 tot en met 2029 in beeld gebracht (deze zijn ontleend aan Bijlage 2; detailcijfers per programma). Hierbij zijn de baten en lasten van de reserves en bijzondere activiteiten vooralsnog **BUITEN** beschouwing gelaten om een beter beeld te kunnen presenteren van de (werkelijke) baten en lasten van de reguliere activiteiten. In onderstaande grafiek is dit nader grafisch weergegeven.

Baten & Lasten 2021-2029 (excl. Mut.Reserves en Bijz.Res.)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	26-/- 24
BATEN	64.108	69.953	74.681	77.522	95.372	87.333	96.489	90.738	88.789	9.811
LASTEN	65.265	70.224	77.044	78.488	100.653	88.923	96.702	90.888	87.702	10.435
Mutatie BATEN		9,1%	6,8%	3,8%	23,0%	-8,4%	10,5%	-6,0%	-2,1%	12,7%
Mutatie LASTEN		7,6%	9,7%	1,9%	28,2%	-11,7%	8,7%	-6,0%	-3,5%	13,3%

We zien dus een forse toename (voor baten én lasten) in 2025 en vervolgens weer een duidelijke afname voor *Begroting 2026*. Om de cijfers beter te kunnen duiden, zijn deze ook meerjarig in bovenstaande tabel opgenomen (inclusief afwijkingen per jaar). Aan de hand van de cijfers uit bijlage 1 kunnen we afleiden dat de mutaties met name betrekking hebben op het programma ***Financieel gezond*.** Aangezien de cijfers over het jaar 2025 nog alle kanten op kunnen gaan, gaan we de cijfers voor *Begroting 2026* vergelijken met de gerealiseerde jaarrekeningcijfers van 2024. Door het college worden bij de reguliere programma overzichten (helaas) GEEN detailzaken vermeld voor dit onderdeel. Om een beeld te krijgen van onderliggende ontwikkelingen, is nadere informatie ontleend aan het (jaarlijks) verplichte BBV-overzicht. We maken hierbij onderscheid in Algemene middelen (dit betreffen dan inkomsten uit Gemeentefonds, lokale heffingen en dividenden) en de overige zaken. Voor beide onderdelen zijn nu de baten voor de desbetreffende jaren gepresenteerd.

Financieel gezond (specificatie)

Betreft Algemene middelen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	26 -/- 24
Algemene uitkering	37.331	42.605	43.497	46.794	49.902	51.186	52.583	52.870	54.376	4.392
Lokale heffingen	7.137	6.917	6.883	8.325	8.770	9.202	9.272	9.342	9.392	877
Dividend (2021 excl. Cogas)	1.061	1.292	1.646	1.283	1.369	801	711	711	711	-482
Totaal Algemene Middelen	**45.529**	**50.814**	**52.026**	**56.402**	**60.041**	**61.189**	**62.566**	**62.923**	**64.479**	**4.787**
mutatie Lokale heffingen		-3,1%	-0,5%	21,0%	5,3%	4,9%	0,8%	0,8%	0,5%	-90,7%

Overig (specificatie)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	26 -/- 24
Restant	891	1.103	2.496	946	1.115	289	-16	32	122	-657
Saldo fin.functie	-41	-112	-22	74	142	285	846	865	774	211
Vastgoed	1.101	795	894	803	796	759	759	759	759	-44
Grondzaken	1.237	3.706	3.943	-	15.035	7.075	14.550	8.049	4.437	7.075
Totaal Overig	3.188	5.492	7.311	1.823	17.088	8.408	16.139	9.705	6.092	6.585

Opvallende zaken:

1. Lokale heffingen:
   In 2024 reeds 21% meer opbrengsten dan in 2023. Voor 2025 & 2026 worden nog eens extra baten verwacht van 5% per jaar. **In hoeverre is dit reëel?**
   In Bijlage 3 zijn de **bruto-woonlasten** van eigenaar-gebruiker opgenomen voor de afgelopen jaren voor de Twentse gemeenten (COELO). In de bovenste tabel zijn de cijfers opgenomen uit de Begroting 2026 (alfabetische volgorde). In de onderste tabel zijn de gemeenten gerangschikt op basis van de gemiddelde waarde voor de jaren 2024 en 2025 (hoogste waarde bovenaan). Uit de onderste tabel kan worden afgeleid dat de woonlasten van Borne over de afgelopen jaren 2024 en 2025 **6% hoger** lagen dan het gemiddelde voor de gehele Regio Twente. Voor 2024 zien we ook een forse uitschieter van 9%.
   In hoeverre is het nog verantwoord om deze lasten steeds (zo fors) verder te laten stijgen?
2. Dividend:
   In 2026 gaat de (structurele) verlaging in vanwege verkoop aandelen Cogas (in 2021).
   Wordt deze verlaging nu "kunstmatig" verbloemd met de extra baten uit lokale heffingen?
3. Grondzaken:
   Door het College zijn in *Jaarrekening 2024* de activiteiten voor Grondzaken volledig als éénmalige baten en lasten geoormerkt (zie pag. 103/104). Dit betekent dat er helemaal geen reguliere activiteiten op dit gebied in 2024 hebben plaatsgevonden. **In hoeverre is dit reëel?**
4. Onttrekking reserve 2025:
   In Bijlage 1 zien we voor het jaar 2025 een tekort optreden van afgerond € 5,3 miljoen. Dit wordt volledig afgedekt via een onttrekking uit de reserve (resultaat Actuele Begroting 2025 is nihil). Deze ontwikkeling heeft het college niet zichtbaar gemaakt in de *Halfjaarrapportage 2025* (alleen totaal resultaat € 0,5 miljoen positief werd gepresenteerd; zie Bijlage 2.b kolom Prognose [k€ 464]).
   Het college was blijkbaar niet genegen dit grote tekort te (ver)melden.
   Dit pleit weer tot een nadere specificatie van het onderdeel Financiën (ook bij Halfjaarrapportage).
   In paragraaf 3.2 *Weerstandvermogen* worden de standen van de reserves weergegeven (pag. 53). Voor het startjaar *Begroting 2025* wordt uitgegaan van een totale stand van reserves ad **k€ 38.617**. In Jaarrekening 2024 wordt een totale stand opgenomen van k€ 43.946 (incl. resultaat). In tabel hierna zijn de effecten van de resultaatboeking opgenomen als mede de standen uit *Begroting 2026*. In de laatste kolom zijn de verschillen weergegeven. **Waar hebben deze verschillen betrekking op?** Het verschil is overigens wel weer gelijk aan de eerder genoemde € 5,3 miljoen. Ná de resultaatboeking is er in ieder geval nog één verrekening met de Beleidsreserve geweest van € 2,2 miljoen (opening grondexploitatie Park Oud Borne). Dit houdt dan in dat Beleidsreserve uitkomt op € 6,35 miljoen (en dus geen € 6,94 miljoen).

Resultaatboeking 2024					
	stand eind 2024	Resultaat-boeking	Stand incl. result.'24	Opgave B-2026 pag.53 Standen	Verschil
Algemene Reserves					
Algemene Reserve	5.600	1.300	6.900	6.900	-0
Reserve Beleidsontwikkeling	11.523	-3.008	8.515	6.940	-1.575
Algemene reserve Grondexploi	1.700	500	2.200	2.200	0
Totaal Algemene Reserves	18.823	-1.208	17.615	16.040	-1.574
Bestemmingsreserve (totaal)	24.848	1.483	26.331	22.577	-3.754
TOTAAL VAN DE RESERVES	**43.671**	**275**	**43.946**	**38.617**	**-5.328**
Resultaat 2024	275	-275	-		
Totaal inclusief resultaat	**43.946**	**-**	**43.946**		

Ad. 2 **Resultaat programma *Inclusieve samenleving***

Voor dit programma liggen de Baten voor de jaren 2024 tot en met 2029 tussen ca. € 9,5 en € 10,0 miljoen (Let op: ZONDER baten en lasten van Oekraïense vluchtelingen). De lasten nemen echter af tot € 45 miljoen in 2029. In 2025 worden de lasten nog begroot op € 46,5 miljoen. Verder kunnen we constateren dat de lasten de afgelopen jaren steeds sterk zijn toegenomen van € 37 miljoen in 2021 tot € 43,4 miljoen in 2024. Dit is een gemiddelde jaarlijkse toename van € 2,0 miljoen. **Gezien deze lastenontwikkeling van de laatste jaren is het toch zeker niet te verwachten dat voor de eerstkomende jaren de lasten zullen afnemen? Uitgaande van meerkosten van € 2,0 miljoen ten opzichte van 2025, zullen de kosten van *Inclusieve samenleving* naar verwachting in 2026 oplopen naar € 48,5 miljoen. Voor 2026 worden nu nog lasten voorzien van € 45 miljoen; dit betekent een extra latent tekort van € 3,5 miljoen (48,5 -/- 45). Hierdoor zal het verwachte resultaat voor de totale gemeentelijke Begroting 2026 wellicht uit (kunnen) komen op een tekort van € 5 miljoen (i.p.v. het huidige voorziene tekort van € 1,5 miljoen in 2026).**